

877

A Neaaz
Djungården
(Ref Snätr.)

D. II

DJURGÅRDSMINNEN.

Innehåll:

- I. I Djurgårdsbergen, af J. O. Åberg.
- II. Monsieur Crabat och hans galosch, af J. O. Åberg.
- III. Hos »Markisinnan», af Ejnar.
- IV. En söndag på Tivoli, af Ejnar.

STOCKHOLM,
AKTIEBOLAGET FÖRSETTE, 1875.

I Djurgårdsbergen.

Den, som hvarje natt makligt sträcker sig på de mjuka kuddarne i en omsorgsfullt inrättad sängkammare; den, som, mindre lottad, ändå icke haft erfarenhet af hvad det vill säga, att ligga ute i den fria naturen en natt, då stormen ryter, blixtarne folja tätt på hvarandra och regnet gör höstnatten ännu mörkare; han förmår icke göra sig det minsta begrepp om de lidanden, som dessa stackars människor, hvilka så föraktligt benämnas "uteliggare", ha att utstå. När den bättre lottade så der bedömer en medmänniska, som är i saknad af tak öfver hufvudet, mången gång äfven af bröd, ty dessa olyckor följas vauligtvis åt, bryr han sig för det mesta icke om att tänka på orsakerna till detta beklagliga tillstånd. Mången gång, vi medge det gerna, äro de att söka i en lättsinnig lefnad, i lättja, eller rent af brott, mången gång har också den oförskylda olyckan beredt dem den hårda nödvändigheten, att hvila under trädens och buskarnes tak, då människorna, hårdhjeradt nog, afvisat dem från de små, smutsiga kyffen de under vintern hade att bo uti. Må vi för den skull icke alltför hårdt bedöma dessa så kallade "uteliggare"

ty yi skola endast tänka på, att hos mängen af dem klappar ett känsligt hjerta och finnes det berömvärd håg att arbeta, om blott tillfälle dertill kunde gifvas.

Det var en mörk och regnig aftou i sista hälften af september månad. Året betyder ju föga, ty hur åren vexla skola väl ändock samma scener utspelas. Klockan hade nyligen slagit tio och de sista tutningarne bortdödt. Det var nästan öde på Djurgårdsslätten och på vägarne deromkring. Då och då syntes likväl ensamma vandrare ila framåt, eller en åkare med piskan mana på sina tröga kampar till ett snabbare lopp, under det inifrån vagnen högljudda svordomar haglade öfver kusken därför att han körde så långsamt. Från Alhambra, Novilla och Hasselbacken, såväl som från krogarne i Djurgårdsstaden, glimmade gaslägorna öfver ätande, drickande och larmande gäster, som med Bacchi safter sökte stärka sig mot regnet och blåsten. Den plats, der »Markisinnans» tält förut så inbjudande lockat de törstiga till sig, stod nu öde, och den poliskonstapel, som med kappkragen dragen öfver öronen och tyst som en af Egyptens prester, med dröjande steg gick framåt Bellmansro, filosoferade han måhända icke öfver all tings förgänglighet? Hvem kan så noga veta! En poliskonstapel får, på sin af vederbörande noga utstakade bana, så många ämnen till betraktelser, både glada och sorgliga, att, om han eger en aldrig så liten gnista af poetiskt gry i sig, han bör kunna uppfatta ljus- och skuggsidorna i nattens skiftande tafvor, så, som de måste uppfattas, om man vill ha

en varaktig hägkomst deraf. Tyst och öde stod Franska värdshuset der nere, likt ett sörjande minne från den flydda tiden, hvilken mången ännu med saknad ihågkommer; lika tyst och öde stod Bellmansro, men det är icke dömdt till glömska: nästa vår blir der åter lust och glädje. Och Bellman sedan der bredvid! Icke är det Bacchi safter, som rinna utför den druffbekransade pannan; det är tvärtom Jupiter Pluvius, som blöter på honom med sina uppfriskande skurar.

Från Djurgårdsbron, der vattnet fräser och det lätta stänket från vågorna, när de rulla upp på stränderna, blandas med de häftigt fallande regnapparne, närmade sig ett halft tjog karlar. Vid Djurgårdsporten mötte dem en lika stor trupp. Så mystiskt det der mötet synes! Är det måhända ett väl organiseradt tjuvband, som har för afsigt att öfva sin, på långfingrighet grundade, konst hos Djurgårdens fredliga och nu som bäst i sömnens armar hvilande befolkning; är det kanske några af dessa »sambällets olycksbarn», som sky de befolkade stadsdelarne för att dölja sig och sitt elände i skogarnes djup; eller måhända det endast är lustiga nattsvärmare, glada Bacchidyrkare, som finna sig poetiskt stämda och i naturens uppror vilja kulva det uppror, som herrskar i deras hjernor?

— Å' nu alla här? — frågade den, som tycktes vara ledaren, i det han öfversåg de församlade.

— Ja, — hördes det som ett doft mummel från allas läppar. Anföraren fortfor:

— Ut då till förrättningen. Låt ingen komma undan, låt intet enda snår bli förbigånget.

Aha! Här är således fråga om en »razzia» efter...?

Men, derom får det följande upplysa.

Uppe i berget ofvanför Tivoli står en halft förfallen lada, genom hvars tunna brädväggar det fina regnet söker sig en ingång. Taket hotar att på ett par ställen störta in, i följd hvaraf det långa gräs, som i åratals obehindradt fått frodas i torfven, hänger som drypande fransar. Under en af de öppningar, som derigenom bildas, ligga ett par flata stenar, och när regndropparne slå mot dem uppkommer det egendomliga, plaskande ljud, som hvar och en nog känner till. Den del af ladan, som bibehållit sig bäst, är dörren; den är också, i det ögonblick vi närma oss den ensliga boningen, mycket väl tillständig.

Mången skall väl, och det nästan med all säkerhet, tro, att denna ruskiga lada står öde; men så är icke förhållandet. Träd blott närmare och du kan tydligt förnimma sorl af röster, än höjande, än sänkande sig. Vi vilja också träda in i denna boning med dess ännu för oss okända innevägnare. Vid skenet från de täta blixtarne kunna vi tydligt upptäcka ett halft dussin människor i ladan. Och dessa stackars varelsor, af hvilka hälften är qvinnor, huru se de väl ut? Träsiga, skälfvande af köld och hun-

ger, hvila de om hvarandra på den smutsiga halm, som finnes i ladan. Och hvilka scener der uppföras sedan!

— Lipar du, Maja, så kör jag ut dig i skogen, — ropade en grofflemmad karl med rödt helskäg, i det han tände på en kort pipsnugga. — I morgon går jag till patron och om han inte vill ta mig tillbaka, så... — En hotande rörelse med högra armen förtydligade alltför väl mannens afsigter.

— Aj, du släppte eld i halmen, Jonas, — utbrast qvinnan, i det hon försökte qväfva snyftningarne.

— Hör ni på den, ni, — inföll i blinken en rödbrusig, undersätsig karl, som tagit plats på en af de ofvannämnde flata stenarne, och i detsamma förde han en bränvinsflaska till munnen. — Tror hon att den der halmen kan brinna? Ha, ha, ha! Jag skulle önska att jag kunde få tutta eld på hela rucklet, så kunde vi nog få värma oss. Ha, ha, ha! Skål!

— Så att polisen fick tag i oss, ja, — inföll en annan karl från ett hörn af ladan. — Jo, du förstår dig nog på saken, du!

— Det får han nog ändå, om han är ute och snokar i natt, — svarade mannen på stenarne och tog ånyo en klunk. — Men om han får tag i mig, så ska han ha förbaskadt flinka ben; jag känner väl till gömställena här, må ni tro, och slinter undan som en orm. Nog kommer jag ihåg i förra månaden, då han var mig i hälarne vid Uggleviken, men ser ni, Peter Gren han kom undan, han, och nu

har han valt det här stället till sommarnöje. Ha, ha, ha!

— Då hade du väl länsat någon ficka, — inföll mannen i hörnet.

— Nu slog du hufvut på spiken, kölhalade märsgast, — skrek Peter Gren och lät sina ord efterföljas af sitt vanliga skratt. — Ser ni, gossar och flickor, det var en tusan så grann augustinatt, då jag tog mig en promenad framåt Karl XV:s port. Ingen mötte jag på hela vägen, men då jag kom ett stycke ifrån porten, fick jag syn på en karl, som låg och sof under ett par träd. Jag gick närmare, ha, ha, ha, och det kan ingen säga något om, ha, ha, ha, och hvem blef glad om inte jag, då jag såg den okände ha en klockkedja. Säkert en styf karl, tänkte jag, och det såg också ut som om det varit en bonde, som varit i sta'n för att få sig ett rus. Inte kunde jag, som var så hungrig, att magen skrek värre än en hvisselpipa, låta ett sådant tillfälle gå mig ur händerna. Jag undersökte honom noga och fann både klocka, en stor rofva, och tio riksdaler i ettor. Och den här, — fortfor talaren, i det han slog några slag på den slokiga hatten — tog jag också. Ha, ha, ha! nog fick han blöta skallen då han skulle gå hem sedan!

Ett doft mummel hördes från Jonas' läppar. Peter Gren fortfor:

— Ett par dagar derefter fick jag se händelsen omtalad i »Fäderneslandet», och nu må ni tro, att polisen snökade omkring. Men jag slant undan både

natt och dag och slutligen tog jag min tillflykt hit. Nu har ni hört historien. Ha, ha, ha! Skål!

— Ja, vacker är den inte, det ska Gud veta, — inföll en af kvinnorna. — Men hvar gjorde han af klockan?

— Hvad är det för en uggla, som skriker? — ropade Peter och sprang upp. — Jaså, — hänlog han, då han vid blixtnes sken igenkände den som talat — det är du, Korp-Lotta...! Klockan! Ha, ha, ha, den sålde jag för fem riksdaler och en stor sup i ett bondqvarter på Stora Badstugatan till en klockskojare. Men då polisen fick nys om att jag var der, så tog jag till schappen. Ha, ha, ha! Men det var då sjelfvaste knäfveln så här droppar ned, — utbrast han och sprang upp. — Ur vägen pojke, nu vill jag sofva, för det är slut i flaskan. Ur vägen!

Länge hördes Peter Grens och pojkens svordomar, äntligen blef det tyst dem emellan och snart tillkännagafvo högljudda snarkningar, att mannen från Uggelviken sof.

— Hu-u-u, — huttrade ett par kvinnoröster från ett hörn af ladan, — här är så kallt, så kallt.

— Tyst der, — hviskade en tredje kvinlig stämma — jag har ett halfstop bränvin, som jag väl gömt. Men om karlarne få nys derom, så... — en ännu lägre hviskning, hvars betydelse vi lätt kunna fatta, slutade meningen. Snart blef det tyst i den vrån; »den svenska nationaldrycken», som bränvinet beklagligtvis kallas, hade värmt upp de stackars

qviinnornas stelnade lemmar och för en stund bundit deras tungor.

— Fryser du, Maja? — sade ändtligen Jonas, då det blef tyst omkring dem.

— Ja, — var det darrande svar, som hördes från hustruns läppar.

— Se här, ta' en klunk. Bränvin värmer.

— Nej, nej, — inföll qvinnan och sköt flaskan tillbaka — jag vill inte smaka bränvin.

— Du är en toka, Maja, — sade mannen med ett undertryckt skratt. — Man skall väl döfva sorgerna med något.

— Bättre då att söka arbete, — ljöd qvinnans rädda stämma.

— Arbete, — dundrade mannen till och vid den blix, som sekundlikt upplyser scenen, kunna vi se hur hans ögon glindra. — Arbete! Hvar skall man söka arbete när det ingenstädes finnes att få? Och hvem tror du bygger hus så sent på hösten och på vintern?

— Går du inte till patron i morgon? — ljöd änyo qvinnans rädda fråga.

Mannen teg en stund, liksom ville han öfvertänka hvad han skulle göra. Ändtligen sade han:

— Jag skall gå till honom, och kan han inte ge mig arbete, så får fattigvården ta' oss. Jo, jo, det blir intet annat val, sedan den der snikne procentar'n slukat vårt lilla bohag, — fortfor han med lägre stämma. — Jag kommer väl aldrig i den ställningen, att jag kan lösa ut det.

— Åhjo, Jonas; hoppas på Guds hjälp.

— Ja, det är godt och väl det, — mumlade mannen och vaggade hufvudet fram och tillbaka — men när intet arbete finnes, så...

— Hör du, din tjufstryker, — skrek i detsamma en hes röst från ena vrån — har du inte medan jag sof druckit ur bränvinssqvätten och ätit upp brödbitarne. Hva' sa'! Nekar du, lymmel? Der har du extra traktering!

— Ska' han slå pojken, han bulvan! — skrek en gäll qvinnoröst. — Det är min pojke och...

— Ja, det märks nog, — afbröt karlstämman. — Äplet faller inte långt från trädet, har hon väl hört. Tiger hon inte, fyllbytta, så vräker jag ut henne och det på eviga momangen.

— Tiga för honom, bränvinpropp, en så'n der ruttan korf! Tig sjelf, syltburk! Tvy vale, jag riktigt skäms att va' i hans sällskap, snuskrulle, hamnbuse! Hvarför blef han bortkörd från stadsmilitären, han? Jo, han var för långfingrig och full hvareveliga dag. Nu duger han inte te' annat än maskföda en gång. Usch i-a-mej, så'n oförskänder lurk! Kom hit, Kalle, bry dej inte om den de, bränvinstratten, den der...

— Br... r, håll mun på sej, markatta, annars slår jag den enda tand ni har i behåll ur mun på er! — Och den ursinnige karlen gjorde verkligen en rörelse för att gripa Kalle, som kilade undan, men, halffull som han var, tomlade han baklänges och somnade, liggande på ryggen.

— Hva' var det för ett sakramenskadt väsen?
— brummade Peter Gren yrvaken och reste sig upp.
— Ska' ni prompt leda hit polisen, ifall han är ute
och snokar i natt, edra...

Han fick ej tala till punkt, ty i detsamma hördes slag på dörren.

Alla inuti ladan förhöll sig tysta.

— Låt upp om der finnes någon inne! — ropade en stark stämman utanför.

— Kunde tro det, — mumlade Peter Gren och reste sig upp, i det han ängsligt såg sig omkring,
— det är de förb... spårhundarne, som ä' ute igen.

— O, min Gud, — snyftade Maja och kröp tätt intill mannen — hur skall detta sluta?

— Så, att vi få fria husrum på vaktkontoret i natt, — mumlade Jonas med dyster stämman.

— Mor, mor, nu ä' poliserne här, — hviskade Kalle och fick tillbaka detta lakoniska svar:

— Låt dem va' då, nog känner di igen mig alltid.

— Jag hör att det finns folk derinne, — sade den förra rösten utifrån. — Öppna bara, annars slå vi in dörren.

— Nej, nej, — hviskade Peter Gren, i det han, så fort hans oviga kropp tillät det, skyndade öfver sina liggande kamrater — öppna inte ännu.

— Jo, det är allt bäst först som sist, — sade Jonas och reste sig upp, då slagen på dörren blefvo alltför våldsamma. — Det är polisen som söker oss, och han får ändå tag i oss.

Peter Gren svor många mustiga eder mellan tänderna. Friheten var för honom så dyrbar, att han för den var beredd att våga allt. Han hade också upptäckt en utväg till räddning, och för att hinna begagna sig deraf innan det blef för sent, tog han också en ansats mot det ställe, der Jonas stod, och lyckades knuffa omkull honom. När detta var gjordt sprang han fram till stenarne och lyckades klättra upp ett godt stycke på väggen. Hans mening var att söka en utgång genom hålet i taket.

Jonas kraflade både länge och väl i halmen och när det äntligen lyckades honom att resa sig upp började dörren ge vika.

— Öppna, öppna, Jonas, — bad Maja ängsligt — annars blir det etter värre.

— Håll tyst derute! — skrek Jonas och trefvade sig fram till dörren, hvarunder han med skorna sparkade till Kalles mor i pannan. Skriket och svordomarne från den argsinta qvinnan brydde han sig föga om; han öppnade dörren.

— Tänd på lyktorna, — ljöd i detsamma en röst utifrån — vi ska' väl se hvad det är för ett patrask, som gömit sig här.

Ett halft dussin af de män, vi förut sett vid Djurgårdsporten, trädde in i ladan och skenet från deras blindlyktor upplyste klart den dystra bostaden. Hvilka scener! Der satt Maja, den stackars pröfvade qvinnan, med ansigtet i händerna och snyftade konvulsiviskt, under det hennes man stod med armarne i kors lutad mot dörrposten och med dystra

blickar åsåg tafflan framför sig; der snarkade den afskedade stadssoldaten med näsan i vädret och bränvinsflaskan i den knutna handen; der svor Kalles mor den ena eden efter den andra, under det hon rullade sig i halmen och oupphörligt gned den slagna pannan, och deruppe i taket, tätt under hålet, hängde Peter Gren, ej olik en läderlapp, tyst och skyende det bländande skenet. Med lömska, oroliga blickar såg han än ned på fridsstörarne, än uppåt hålet, hvarigenom vägen till räddning ledde. Han tordes icke röra en enda lem, af fruktan att då bli upptäckt. När dertill kom poliskonstaplarnes allvarliga anleten, det flämtande skenet från lyktorna, vindens tjut i knutarne och i träden, från hvilka grenarne knastrande afsletos, blixtarne och det piskande regnet, kan man ungefär göra sig ett begrepp om denna nattliga tafflas utseende.

Sedan ladans invånare väl kommit på benen, — trögast gick det för den afdankade Martissonen, som alls icke kunde begripa hvarför han icke fick sofva, då han intet ondt gjort — tillsades de att följa med till vaktkontoret. Ingen hade observerat Peter Gren, som redan trodde sig räddad, då Kalle med ens skrek, i det han pekade uppåt taket:

— Nej, si på Peter Gren, han tänker bestämdt flyga sin kos!

Verkan af dessa ord var nästan ögonblicklig; det svindlade för Peters ögon, och då han tittade nedåt och såg att alla hade sina blickar fästade på honom, släppte han i förskräckelsen de tag han fått

med händer och fötter, och damp lik en padda ned i halmen framför en af konstaplarna. Denne tog honom helt artigt i kragen, hjälpte honom på benen igen, betraktade noga hans drag, och utropade derpå triumferande:

— Ja, det är Peter Gren, som lörut brukat hålla till vid Uggleviken. Det var ett rart fynd.

Peter Gren bevärdigade icke de skrattande konstaplarna med ett enda svar, men de blickar han slungade på Kalle, som just då vid sin mors sida slant ut genom dörren, lofvade honom riklig ersättning för hans falskhets skull.

Utanför ladan väntade resten af konstaplarna med den fångst de gjort på sina bergvandringar, och snart var skogen öde. Ett långt tåg styrde i den ruskiga natten sin kosa mot vaktkontoret. På morgonen utsläpptes somliga, deribland Jonas och hans hustru, de öfriga singo eskort på deras skilda banor, och hvem vet om de mera kommo att träffas på denna planeten.

Året, när detta hände, betyder ju föga, ty hur åren vexla skola väl ändock samma scener utspelas i Stockholms omgifningar och — i Djurgårdsbergen.

Monsieur Crabat och hans galosch.

Det gifves, såsom hvar man nogsammt har sig bekant, många slag af minnen, som efter många år dyka upp. Se här ett, i hvilket uppvecklaren visserligen icke har den ringaste delaktighet, men hvilket ändock är för Stockholms stad ett ganska egenomligt minne. Läs en först och dömen sedan!

En vacker afton, straxt efter midsommar, vandrade jag längs stora vägen utåt Bellmansro. Hvilken friskhet öfverallt! De små blommorna tycktes ordentligt le åt mig och liksom nickande utbrista, under det den ljumma vinden riste deras spåda kalkar: Nu äro vi här igen för att glädja nordens barn och ingjuta hopp i de äldriges bröst: gräsets skära grönska tycktes vida saftigare nu än någonsin, och måhända var den lena vind, som flög från träd till träd, från blomma till blomma, för att, lik den skimrande tjärilen, kyssa dem några gånger och sedan rymma sin kos, en ljuf andehviskning från ofvan. Solen stod i »vesterns bryn» och dess eldröda strålar skeno så hjert på de kala Hammarbybergen, på Mosebacketeaterns fönster och på moskékupolerna på Hasselbacken. Från Hasselbacken ljödo dessa Bellmans

herrliga melodier, som aldrig skola upphöra att älskas och sjungas så länge ett Sverige står och ett svenskt hjerta klappar eldigt och varmt för de höga, forntida minnena; från Alhambra tonade A. F. Lindblads kvartett:

»Öfver skogen, öfver sjön
du din slöja sänker
milda skymning.»

ut till den nedanför lyssnande åhörarskaran; från det lilla vänliga ståndet, der »markisinnan» residerar och utdelar stora, starka, varma och välgörande toddar samt bjuder på ett hyggligt bemötande, vaxlade skratt och muntert glam om hvarandra, under det det oskyldiga jollret från barnaskarorna i gröngräset rundt omkring och Kaspers burleskt-quicka infall drogo vandrarens uppmärksamhet åt helt andra håll.

Bäst jag då vandrade framåt, obeslutsam åt hvilket jag i detta ögonblick skulle ge företrädet, antingen sången eller musiken eller barnens ystra glädje, lades en hand på min skuldra på samma gång som mitt namn uttalades, följdt af ett: »God afton!»

Framför mig stod en gammal vän och skolkamrat, numera polisman i Stockholm. Sedan vi en stund talat om de gemensamma minnena från skolan i K., och en stor del af qvällen sålunda gått till ända, sade vännen plötsligen:

— Har du någonsin hört omtalas monsieur Crabat och hans galosch?

Jag svarade naturligtvis nej, såsom sanningen var.

— Det var en rätt pikant gubbe, må du tro,

— inföll vännen — och bland Stockholms poliskår finnes ännu en och annan, som påminner sig denne utländing.

Monsieur Crabat var poliskonstapel och berättelsen om honom lyder som följer:

För omkring tjugu år sedan, kauske närmare tjugufem, hitkom ett fransyskt herrskap och bodde här ganska länge. Hos detta herrskap var monsieur Crabat anställd såsom betjent. Denna befattning måtte likvisst ej ha roat honom i längden, ty inom kort såg man honom såsom poliskonstapel promenera på Djurgården, och der kvarblef han äfven till dess han för alltid slutade sina dagar.

Den tidens »pass» voro icke så inrättade som nu. Hvar och en hade sig anförtrodd värden af ett kvarter, och det bekymrade föga de patrullerande, om de händelsevis slunto in på en krog, för att inmundiga en läskedryck. Isynnerhet var »Lübeck», nuvarande Lilla Hasselbacken, ett eftersökt ställe, och derinne kunde det icke vara omöjligt att ibland träffa på de på »pass» utsatta, ätande och drickande. Ty på den tiden var det gyllene tider för poliskonstapeln; han hade då full rättighet att gå in på hvilket näringsställe som helst, och man kan naturligtvis göra sig en något så när trogen föreställning om huru ofta och huru gerna konstaplarna skulle taga sin rättighet i anspråk under de kalla och ruskiga vinterdagarne och aftnarne. På den tiden fick en värdshusvärd också hålla öppet om qvällarne så länge han behagade.

Att monsieur Crabat fann sig särdeles väl i denna sakernas ställning är naturligt. Också slant han, tillika med kamraten — det var nämligen två konstaplar, som då följdes åt på »passet» — ganska ofta in på »Lübeck». Med tjensten fick det sedan gå hur det ville.

Monsieur Crabat hade den egenheten, att han, rätt så poliskonstapel han var, aldrig trädde emellan för att åtskilja dem, som kommit i lufven på hvarandra. Nej, då slant Crabat i stället undan, visst icke af feighet, utan emedan »de båda kämparne», såsom han sade, »ganska gerna kunde trumfa på hvarandra».

Äfven i att meta fisk och söka grodor var monsieur Crabat mäktig förtjust. Hans »pass», som sträckte sig från slätten fram till Djurgårdsbron, satte honom också i tillfälle att obehindradt sysselsätta sig med sina älsklingsgöromål. Träffade man icke då monsieur Crabat i en båt vid stranden, så kunde man vara fullt säker på, att han var ute på jagt efter grodor. Och dem knep han så behändigt, den fluren. Till hvad skulle han väl använda dessa otäcka djur? utropar säkerligen mången. Till hvad annat, än för att äta dem. Grodan lär vara ansedd för en läckerhet på fransmännens bord. Nåväl, monsieur Crabat åt dem såsom tillägg till lilla supen, och att det smakade honom bra, derom äro vi öfvertygade. »Om man icke ser på öret, får man icke heller riksdalern», var ett ordstäf, som monsieur Crabat nogsamman visste att taga i akt. Innet af de i hans väg liggande föremålen, som voro af något värde, underlät han att ta upp. Med tiden

hade denne sparsamme gubbe också skrapat tillsammans ganska mycket, och det påstås till och med, att han för de penningar han mottagit såsom liquid för sitt jernskräp köpt sig en ganska dyrbar guldring.

Men se, huru originell och praktig gubbe Crabat än var, skulle han likväl icke efter döden erhållit ett sådant erkännande, som kom honom till del genom en simpel guttaperchagalosch. Se här förhållandet:

Det var en ingalunda vacker dag på förhösten för ungefär 15 år sedan. Monsieur Crabat stultade fram på sitt »pass» nästan lika ovig som en sjöman till lands. I dag var gubben icke vid humör, det syntes tydligt. Hade han måhända blifvit utan vid fisket och grodjakten? Det såg nästan så ut.

Med kappkragen uppslagen omkring öronen, ömsom svärjande, ömsom skrattande, vandrade monsieur Crabat sin väg fram mot Bellmansro. I dag var han alls icke vid humör. Så hade han äntligen kommit midt utanför den plats, der »Markisinnan» nu residerar. Af en händelse kom han att rigta sina blickar upp till ett träd, hvars med glesa löf ännu besatta grenar hängde ut öfver vägen. Ett egendomligt leende sväfvade kring monsieur Crabats läppar. Han fortsatte sin gång, men alltid, när han gick förbi det omnämnda trädet, stannade han och såg fundersamt uppåt. Äntligen yppade han för sina bekanta den stora hemligheten, och den bestod deruti, att en guttaperchagalosch fanns hängande öfver en af de yttersta grenarne.

— Nå, hvad är det för besynnerligt? — utro-
pen I. — att en galosch hänger i ett träd!

Ah, deri ligger visst icke det egendomliga, utan
deruti, att hvilken stockholmare som helst, som vill
helsa på »Markisinnan», ännu i denna dag kan få
se den galoschen. Han börjar nu nästan öfvergå till
förgängelsen, och derom kan man ingenting säga,
när den i nära ett och ett halft årtionde hängt kvar
på samma plats, utsett för de vexlande årstidernas
inverkan. En seg galosch i sanning!

När vännen slutat sin berättelse om monsieur
Crabat och hans galosch, togo vi den senare i när-
mare ögonsigte. Stockholmare, gack och gör du sam-
maledes!

När man går ifrån det lilla ståndet rakt upp
till vägen, så är det tredje trädet på venster hand.
Der, på en öfver vägen utskjutande gren, hänger
monsieur Crabats galosch, synlig för hvar och en,
som vill se den.

Hos "Markisinnan".

Herr Berg var en ung man, med stora förhoppningar och liten kassa. Sedan någon tid tillbaka var han kär öfver öronen i en fröken Alm, dotter till en handlande på Djurgården. Han trodde sig nämligen ha skäl antaga, att hon skulle vara en "perla i guld", det vill säga förmögen.

Deruti misstog han sig.

Han blef emottagen med öppna armar, såväl af fröken Alm som af hennes far. De båda trodde nämligen, att Berg var förmögen; ty såsom sådan hade han sjelf framställt sig.

Anyo ett misstag.

En måndag för kort tid sedan kände sig Berg i stort behof af — 20 kronor.

Han vände sig till sin blifvande svärfar med anhållan om detta lilla ficklån.

— Hjertans gerna skulle jag vilja hjälpa dig, — svarade Alm, något förlägen — men sannerligen om jag har så inne. Kan jag få öfverlemnna dem i morgon? Vi kunna ju träffas till exempel hos "markisinnan".

Så snart Berg gått, skyndade Alm in till sin dotter, den älskvärda fröken.

— Har du utaf dina små besparingar inne 20 kronor, så låna mig dem, — bad han.

— Det kan jag inte nå, — svarade dottern. Men i morgon skall jag till Rosenvik, då får jag så

pass kanske. Vill pappa ha dem då, kunna vi ju träffas till exempel hos »markisinnan».

Bittida om morgonen begaf sig fröken Alm öfver till Söder till sin bror, som hade anställning der.

— Kan och vill du låna mig 20 kronor? — bad hon honom.

— Nej, verkligen jag det kan, just nu, — svarade hon. Men inom ett par timmar skall jag ut; då kan det låta sig göra. Jag far sedan öfver till Djurgården. Du kan ju möta mig — hos »markisinnan».

Så snart systemen försvunnit, skyndade han med hastiga steg till sin blifvande sväger — herr Berg.

— Det är en tillfällig förlägenhet på 20 kronor; om du kunde låna...

— Med största nöje. — svarade Berg något förbryllad. Men för ögonblicket har jag ej sjelf så. Luom en stund skall jag till Djurgården för att få »monny». Då kunna vi till exempel råkas — hos »markisinnan».

Först på platsen var herr Berg.

Några ögonblick derefter kom brodern.

— Nå, har du pengar? — frågade han.

— Nej, bästa bror...

Han blef afbruten genom fröken Alms ankomst.

— Nå, har du pengar? — frågade hon brodern.

— Nej, bästa syster...

Nu blef han afbruten genom pappa Alms ankomst.

— Nå, har du pengar? — frågade han dottern.

— Älskade pappa, jag...

I sin ordning blef hon afbruten af Berg, som bör-

jade ana »ställningar och förhållanden»; han rusade fram och frågade:

— Har svärfar pengar?

— Nej, min bästa... min... min... — svarade han utan att just göra sig reda för, hvad han svarade.

Man hade förut hvar i sin stad ej gifvit akt på mer än den, med hvilken man stämt möte. Nu lyfte de fyra sina hufvuden upp och stodo ansigte mot ansigte med hvarandra.

Familjen Alm och herr Berg gäfvö hvarandra vaxelvis mördande ögonkast. Gåtan var löst: de hade ondt om schaber allihop!

Stor tablå.

— Det svartnar för mina ögon, sade fröken Alm.

— Jo, detta var »ljusblått», — sade brodern — och såg uppåt himmelen.

— Och så kommer ni och gör er grön! — sade herr Alm vredgad till Berg.

— Af er blomstrande ansigtsfärg inbillade jag mig, att era affärer voro mycket blomstrande, — sade herr Berg ännu mera vredgad. — Men det kan ingen hjälpa; det får bli en »sorg i rosenrödt» för mig.

— Farväl!

— Farväl!

Familjen Alm rusade ut från »markisinnans» tält i riktning åt Djurgårdsstaden, herr Berg åt »slätten».

Så slutade denna förnuftiga kärlekshistoria.

En söndag på Tivoli.

I.

På Munkbron.

Mitt herrskap, har ni sett en myrstack? Kostlig fråga; hvem har ej sett en sådan. Alldeles inte kostlig; ty här finnes många hederspaschor, hvilka bo, der hvarken sol eller måne skiner — det vill säga i Stockholms gränder — som aldrig sett någon myrstack, de måtte ha så många myror i hufvudet som helst.

Näväl, Munkbron är att förlikna vid en myrstack. Hvilket lif, hvilken rörelse fram och tillbaka. Korgar, pirater, skratt, knuffingar, rytande, galande; penningklang...

Men låtom oss störta in midt bland det glada, rörliga lifvet derstädes.

Det var i lördags. Solen log från det blåa torget derofvan, strålande och rund som en — Munkbrofru.

De »fruar», hvilka bestå sig med »tält», sutto under sitt blaggarustak, stolta som österländskor; de andra läto solen glöda på sin hjessa, likt fordom profeten Jona i Ninive. En åkaredräng kom raskt körande från Lilla Nygatan, hojtande som om han

haft ett koppel i hälarne. En »bättre klädd» man med stel och stilla gång stöttes af hästhufvudet in på trottoaren. Hatten sväfvade före och — slog mot Dagligt Allehanda-kontorets fönster. Vid Bergstrahlska huset fattade en polis i tömmarne. Det blef folksamling! Ett ilande stadsbud snafvade och föll hufvudstupa i en korg med lefvande hummer. Han sprang upp med en min a la Laokoon — en hummer hade knipit sig fast i hvar af hans händer. Några »gatpojkar» slingrade sig som ålar kring borden och stånden och snattade frukt. En person med ett misstänkt utseende kastade begärliga blickar på börsarne som öppnades här och der. På afstånd stod en spanande polis och såg på den tvetydige, som katten ser på råttan. En frodig fru prutade på en ost; så hade hon hållit på en halftimme.

Snart blef det mer lif i spelet. En hönsbur slets sönder och i ett nu sväfvade ett dussin hönor i luften — likt fordomdags dufvan öfver Jordanfloden. Några af dem lockades med underlig makt af Ridderholmskanalens vatten. »Der ha vi ägget!» tänkte de säkert och störtade bums i kanalen. Stoj och oväsen! En munkbrofru torkade ögonen. Det var egarinnan till hönsen. Några närvarande grändernas flanörer gapskrattade. Högt öfver alla ljud en slagtarhunds skällande; han hade kommit på besök från Köttorget. Ridderholmsbron började fyllas af folk. Minst tvåhundra lefvande frågetecken stodo på bron. En båt utsattes och inom kort återvände de stackars flygfäna från sitt baptistdop.

Men från händelser till personer.

— Det är det bästa smör i kristenheten, sade en pigg tältfru till en tvekande husmoder; maken fins ej i Kanaans land, fast der rann mjölk i kanaler.

— Hvarifrån äro de der äpplena? frågade en filosof med öfverrock midt i solhettan.

— Införskrifna rakt från paradiset, fick han till svar. Herrn syndar inte, om herrn smakar på dem.

— Är det frun, som håller likpredikan för gässen här? frågade en qvick herre, åtföljd af sin icke qvicka äkta hälft.

Den äkta hälften skrattade.

— Ja, hvar och en talar för sin gås, svarade munkbrofrun illparigt.

— God morgon! sade med en knyck på nacken en ung, näpen flicka till en munkbrofru, som sålde den delikaste Halmstadslax.

— Hvart skall du gå, mitt barn, min hjertunge?

— Till min spellektion.

— Gör det, hjertungen. Men kom ihåg, att inte blef det mycket fortepiano af, om inte min goda lax vore.

Det var mor och dotter.

»Fortepiano och Halmstadslax!»

— Frun förtjenar ju pengar som »gräs», grälade en jungfru. Ta 75 öre för osten! Det borde hon komma in i tidningen för!

— Hjertans jungfru lilla! Osten har kommit från ett heligt rum, skall jag säga. Det är småländsk prestost.

— Jaså, är den inte tillverkad på mejeri?

— Jo, om man så vill — presten heter Meijer.

— Huru smaka kycklingarne här? frågade ett ogift fruntimmer, som redan trampat igenom den — fyratioåriga öknen.

— Jo, de smaka — fågel, fröken lilla.

— Äro de här Vesteråsgurkorna från — Vesterås? — ropades från annat håll.

— Nej, bevars; de äro från Borås. Der växa de på träd och plockas ned i de stora säckar, som knallarne förr begagnade.

Men bland de många hundraden här äro våra blickar hufvudsakligen fästade på två. Och hvarföre? Emedan de äro: den ena hjelten och den ena hjeltinnan i denna berättelse.

De andra två komma sedan.

Det är jungfru Hedda Karlsson, i tjänst hos revisor A., på Stora Glasbruksgatan, ansigte mot ansigte med norska skarpskytten Moss, en heder för det »gamla Norge».

Köpande och säljande trängdes rundt omkring och knuffade ofta rätt omildt den unga jungfrun. Men hon märkte det ej. Hennes ögons strålar riktades oafbrutet mot norrbaggen — liksom magnetnålen pekar mot nordstjernan.

— Hvilken lycke, att jej fick leilighed att

snakke med dem her, — sade skarpskytten så älsk-
värdt som möjligt.

— Men bäste vice *kopperal*, tänk om Augusta
hemma visste af det här.

— Auguste! Ah! Jej är s'g'u kjed vid hele
den pige. En landtlölle vid min sjæl og legeme!

— Det är sant; hon har allt »bonden» i sig,
— sade Hedda med en ej så illa härmad, förnäm
axelryckning. — Men att ta fästman ifrån henne...

— *De* är ju min pige! — hviskade skarpskyt-
ten så mildt och så tyst som möjligt, att de om-
kringstående ej skulle höra det.

— Din piga! — svarade jungfru Hedda till
hälften förnämrad. Det finnes ingen piga i Stock-
holm; här finnes bara jungfrur och mamseller!

— Om förladelse! *Min pige paa norsk*. De är
ju min svenske flicke?

— Ja, kors i Herrans namn, visst är jag det!

— Men den lange »hästgardist»?

— Högbom! Ja, han kommer hem hvarannan
aften och är så hungrig som en — budget, som
revisorn talar om. Nu är jag ledsen på karl'n.
Nej, tacka vill jag en skarpskytt.

— Nu frager jej: har de leilighed att fare over
till »Djurgåln» i morgen?

— Ja, kors bevars! Herrskapet är lyckligtvis
i Häcklefsjäll; det vill säga: de äro ute på landet på
en begrafning, hela familjen.

— Jej står vid porten til Tivoli med öppade
armer.

— Det är väl säkert?

— Dæveln gale mej...

En vagn kom och skilde de samtalande åt.

Skarpskytten gjorde på ena sidan vagnen en militärisk hälsning. jungfru Hedda på andra sidan en sirlig nigning. En blick — och de voro ur hvar-andras åsyn.

Nu först kände jungfru Hedda att någonting tryckte på hennes arm. Det var korgen med lifsförnödenheterna, som hon inköpt. Så länge hon talade med sin vackra norrbagge, hade hon naturligtvis ej eus kommit att tänka — på någon korg.

— Jag kan undra, hvad Augusta skulle säga, om hon visste, att jag tagit "tjanssen" ifrån henne? — sade hon för sig sjelf, under det hon gick Lilla Nygatan framåt, stretande på korgen. Nå, hon får ta min Högbom, tröstade hon sig; jag vet inte bättre.

— Nej, det låter hon vackert bli, tillade hon hastigt och liksom förtrytsam öfver sin förra liberalitet. Det är nog bra att ha *en* friare, men mycket bättre att ha *två*. Då står man ej utan, i fall den ene ger en på båten.

II.

I trapporna.

Nog finnes det många slags konseljer.

Vi vilja endast omnämna: konungens konselj, der folkets väl eller ve afgöres; kaffekonseljen, der nästans görande och låtande af dömes, samt — pigkonseljen, der tjänstflickorna utösa sina vredesskällar öfver husbondfolket.

Kungskonseljen sker i rådssalen, vid ett bord betäckt med sammet; kaffekonseljen sker i familjen vid ett bord, betäckt med den hvitaste duk; pigkonseljen sker i allmänhet — i trapporna.

Medlemmarna af denna konselj hafva en egenkap gemensam med stengetterna. Ett af dessa djur ställes ut på vakt. Vid ett gifvet tecken till fara, samlas hela hjorden ögonblickligen på ett ställe. Så äfven pigorna i större hus. Höres en af dem i trapporna, rusa de andra hals öfver hufvud ut, lemnande allt på båten. I samma stund höres ett egendomligt, fnissande ljud.

Det är pigkonseljen, som är öppnad.

En sådan håller som bäst på i trapporna till ett hus på Stora Glasbruksgatan vid samma tid, då rörelsen var som lifligast på Munkbron.

Tio a tolf ledamöter bildade konseljen. Bland dessa utmärkte sig den förut omtalade Augusta Andersson genom sin naturliga fyndighet och sitt höga, gastlika skratt. Hennes utseende var på ett vis

egendomligt: hon hade ett ansigte, som på ett oemotståndligt sätt erinrade om vildkattens.

— Nå, Augusta, du och ditt herrskrap få bo på gatan den 1 oktober! Ni ä' uppsagda, ni.

— Rör mej inte, Mari. Jag flyttar den 24 Oktober. Men vet ni hvarför de blefvo uppsagda? Det vet jägmästarns Anna.

— Ah, kors tala om det! ropades i korus.

— Ja, det var som så, att jägmästarn har en god vän som vill gifta sej — och hvem vill inte det — men som inte hade tak öfver hufvudet. Jag kan väl peta undan någon, tänkte jägmästaren, samt gick upp och talade med värden.

— När nu herrn kom för att betala hyran, inföll Augusta, så sade värden: herrn går i Strömparterren, hör jag; herrn får flytta i höst. Ingen af mina hyresgäster får vara i Strömparterren efter klockan tio — för då kan han slutligen inte betala hyran.

— Det är rättvist!

— Ha, ha, ha, ha!

— Nå, Karolina, din fru spelar fortepiano, hon.

— Ja, hon kan klinka, så det låter som tandvärk. Vet ni hvad musiklärarn säger? — han gör en tur ut i köket ibland — jo, att hon bara kan skalan, fast hon spelat i två år, säger han.

— Ja, fingrarne ha väl blifvit stela under den tid hon var sömmerska.

— Jojo, det var annat än spela då — såvida inte nå'n annan velat betala fiolerna.

— Huru står det till med din enkefru? började Augusta den för en stund borttappade samtalsstråden; hon får ett grätt hår i timman, hon.

— Enkefru! säger du; jo pytt! Nej, hon är friherrinna så god som någon annan — och skild vid mannen. Hör på det du!

— Friherrinna; åh, det var väl inte så styft. Det kan hvem som helst bli, som bara förstår, "tjusa, tjusa karlarna", ja, till och med grefvinna — i grefvens tid.

— Det tror jag, du Augusta! Den der herrn med mänskenet och fiskögonen har allt ett godt fisköga till dig...

— Åh, tyst, Hilda!

— Jo, han kallar dig för — sin lilla prinsessa, det har jag hört.

— Men, Emma, huru må ni deruppe i höjden, uppe i vindsvåningen?

— Jo, som i himmelriket; vi hvarken äta eller dricka. Jag tackar Gud för, att jag har så dålig aptit — annars finge jag väl svälta ihjäl.

— Nu skall jag tala om en nyhet för er, sjöng en annan.

— Hvad för något då, Berta?

— Jo, mitt herrskap skall gifta sig; de ha nu bott tillsammans i tio år och tro visst att de passa för hvarandra. Men inte tror jag'et.

— Ah, då få vi snart bröllop.

— Sakta i backarne, Elvira — det tredje barns-ölet skall komma först.

e — Ha, ha, ha! Du liknar matmor din, Anna;
o du kan — tilltvåla folk.

f — Men hör nu, hvad är det för ugglor, som
skrika på vinden om qvällarne?

(— Det är den tokiga Lundskan, "mamsellen",
l som hon gerna vill heta. Se'n hon inte kunde få
någon följeslagare genom lifvet, fast hon annonsera'
efter dem, så blef hon metodist. Nu sjunger hon
från morgon till qväll och åbakar sig som om hon hade
kolera.

o — Metodistpredikanten besöker henne ibland
och skränar värre, än om elden vore lös.

— Jaså; då är det den der hänkläppen, som
går här i trapporna och bär hufvudet på ena axeln.

— Ja, för några qvällar sedan var det ett
erbarmligt väsen. Då skrek Lundskan derinne värre,
än om hon fått stryk. En stund derefter kom hon
ut. Nu är jag omvänd, Emma, sa' hon; men det
kostade på. Ge mej några droppar kamfertsbränvin,
för att stärka mej med, sa' hon.

— Tyst, der ha vi fru Blomqvist! ropades i
korus.

En äldre qvinsperson kom med smygande steg
uppför ena trappan. Det besynnerliga i hennes ut-
seende var att det ena ögat såg rakt åt öster på
samma gång som det andra såg rakt åt vester. Hon
skelade dubbelt. Den tandlösa munnen erinrade i
smått om forntidens Ginungagap.

Med salvelsefull stämma småsjöng hon:

— Fåfänglighet, förgänglighet! Det vore bättre

för jungfrurnas själar, att gå in och läsa morgonbön, än stå härute och sqvallra för hvarandra.

— Ah, läs för oss, snälla fru Blomqvist. Men hvad för nytt annars?

— Ingenting nytt under solen, annat än det, att tiden är ond och den ena människan äter upp den andra. Nå, Augusta, hon har inte mer än 50 riksdaler i lön än?

— Nej; men jag flyttar.

— Gör hon det, mitt barn. Hon kan tjena stora pengar — bara hon vill. Och Bertas högmögiga fru vill förbjuda henne att gå ut mer än hvarannan söndag?

— Ja, men jag går välan ändå, om jag så vill.

— Det är rätt det. Så gjorde jag, när jag tjente i verlden. Man kanske skall gå och tvätta deras smutsiga ungar da'n ut, i stället för att höra på den snälle Lindström! Nej, husbönderna hafva inte Kristi ande, det är saken det. Nå, Karolina, får hon många drickspengar af påhälsarne hos sitt herrskap?

— Asch! Femti öre då och femti öre då.

— Ta' inte' emot dem, hon! Slå en knyck på nacken. Men den, som ser söt ut, kan få både en och två riksdaler. Anna gick och bar ved från vedboden i går, såg jag?

— Ja, slita får man...

— En jungfru bära ved! Be herrskapet dra åt... hm... veta, hvad deras frid tillhör. Men de ha intet hjerta i sig. Låg jag inte sjuk i fjor,

ton dagar för en tid sedan och kom någon lefvande själ ned till mig, hvarken med mat eller dryck? Nej, pass! Men plåga tjenstfolk, det kunna de.

— Ja, det har fru Blomqvist rätt i.

Straxt efter denna samklang, hördes från ofvan och nedan liksom på ett gifvet tecken rop af:

— Anna! Karolina! Berta! Emma! Elvira! Hvar i Guds namn håller hon hus!

— Aldrig skall man få vara i fred, knotade de tillropade och skingrade sig.

Pigkonseljen var upplöst. Den började med en fnissning och slutade med en hväsning.

Åfven fru Blomqvist smög sin väg.

— Nu går jag till Trädgårdsgatan till "vän-
nerna", sade hon för sig sjelf. Det står: Gifver akt på eder allmosa . . .

Endast Augusta stod qvar. Hennes herrskap var ju borta.

När allt blifvit tyst, skramlade plötsligt sporrar i trapporna.

Hon bedrog sig ej; sekunden derefter hälsade gardisten Högbom på ett militäriskt och ståtligt sätt.

— Hedda är inte hemma . . . sade Augusta illfundigt.

— Ah, det vet hon väl, älskade jungfru Augusta, att jag ger Hedda så många som både flyger och far. När jag får se jungfru Augusta, är det rakt af som jag stöde på hufvet — så hvimmelkantig blir jag.

— Smickrare! sade Augusta. Det der fina ut-

trycket hade hon lärt sig i en pjäs, som hon sett på Södra teatern. Men var så god och stig upp och in.

— "Ensam du är ej...?"

Ensam som fågel på qvist. Hedda slår sitt kloka hufvud ihop med munkbrofruarne och herrskapet är borta och lever på andras bekostnad.

— Åh, fint som i ett dockskåp, sade Högbom, när han trädde in i köket. Augusta skulle bli en bra fru — den som bara hade ett stenhus.

Nu slog Augusta ned ögonen, hvilket hon annars aldrig gjorde; i köket var nämligen allt huller om buller.

— Fins här några norska »baggas»? fortsatte han, slog sig ned på soffan och såg ut som en cyklop, så skall jag rifva dem i stycken som Simson gjorde med lejonet.

— Kommer aldrig i fråga; jag är inte Mossbelupen längre. Nej, tacka vill jag lifgardet till häst! Men se här är bättre än baggar; här är fårstek, här är ost... smör... mjukt bröd... sill — var så god! Ska de inte vara »lilla supen» också?

Högbom stod vid skafferidörren och sade aldrig ett ord. Han kunde inte. Han följde nämligen en af sina föregångares exempel, om hvilken det står att han:

Teg nästan alltid, när han sväljde
Och sväjde alltid, när han drack. »

— Det der skulle herrskapet veta af, sade Högbom äntligen, när han tog »tersen».

— Åh, kors; de kunna väl unna andra lika mycket som sig sjelfva. Nu sitta de och kalasa på sju eller åtta rätter; här bjudes sannerligen inte så mycket

— Vore hon karl, jungfru Augusta, så skulle hon bli proviantmästare på gardet, det ger jag mig f—n på.

— Ja, då skulle Högbom vara kapten.

— Hvem är inte det allt emellanåt? svarade Högbom; men det varar så kort, sade han och tog »qvintenn».

— Hvad säger nu Högbom om en liten tripp ut i morgon? frågade Augusta, sedan han tillfredsställt sin herkuliska matlust.

— »Godt», sa' Uddman; jag bjuder på dans och åkning på Tivoli. Det tumma vi på. Och så en kyss på köpet.

— Det går inte — för vi ska' åka först. Men kors i alla mina dar: der kommer Hedda nere på Slussen. Jo, hon har fått — korgen i dag, staccarn. Ryck ut, korporal Högbom.

— *Korporal!* Ja, f—n vetel! Ingen kan säga, hvar haren har sin gång. Farväl, min lilja i grön dal! Men för skock tunnor tusau: ge mig kyssten till efterrätt.

Den erhöles — före åkningen.

— Farväl, vi träffas i morgon på Tivoli.

— Jag skall stå der som en ryttarstaty.

— Hvad skall man göra i morgon, Hedda, hela gudslånga da'n?

— Jag har tänkt att fara till Järfva; jag är bjuden dit till mina släktingar.

— Jaså; ja, då ger jag mig af till Löfholmen, der herrskapet bodde i somras. Fru Hallström är en sådan hygglig människa. Jag har proponerat du med henne . . .

— Jag tycker hon är tråkig; men lycka till nöjet!

— Lika så rolig som »bönderna» i Järfva. Lycka till nöjet!

III.

På Tivoli.

Från Djurgårdsslätten jag hör ett tokroligt väsen.

Kors, käre broder, begriper inte du schäsen?

Det är på Tivoli folket kommit i smöre!

Den öron hafver (hvem har ej detta?) han höre!

Liksom en julle ditupp jag slungas af strömmen

— Nej, maken såg jag då aldrig ens uti drömmen.

Jag tror herr Norberg har tagit fullmakt in blanco

Uppå ett folklif, ett riktigt folklif i banko.

En knuff i ryggen! Jo, vacker välkomst! Hvad var det?

En medlem, ack! af det pigförtjusande gardet.

Der två mäseller mot en Adonis sig stöda.

Med band och plymer så rosenrasande röda.

Nu höres hornstöt och hela massan sig rör;
Låt bli mamsellen, ty hon en norrman tillhör!
Det norska gardet, det är förunderligt mycke',
Hvad framför svensken det fått för fruntimmerstycke!

Knappt kryddboherrarne kunna här hålla stången.
— Nu öppnas porten vidt upp till danspaviljongen.
Här för tolf öre blir det nu luft uti luckan;
Låt kassan springa med fröjd och icke med suckan!

Af Orfeitoner man hör ju re'n första skrällen;
Strax faller in just i samma trall karusellen.
Och glada själar bland tvänne eldar nu råka:
Emellan valsen och att som herrskap få åka.

Med högra ögat jag sänder blickar på dansen,
Der visa kullorna sig i fullaste glansen;
Det venstra kastar på karusell'n jag i hast opp,
Der sitta sjömän, som sute de på en masttopp.

Som förr på Sinai stod med taforna Mosen,
Högst uppå trappan står en polis, röd som rosen:
"Kan undra, om man väl utför stiga kan tro sig!" —
Den nye Moses, han är bestämdt lite — mosig.

Men, ett, tu, tre tystnar hela messingsmusiken,
Och utför porten och trappan störtar publiken.
Liksom en Jonas af stormen slungas vi alle.
Och som en hvalfisk står midtemot oss Bier-Halle.

Der blir ett leben långt in på mörkaste natten
Och der blir dam liksom kavaljer — uti hatten.
Om man är hemma på morgon', är det ett under,
— Men annars vaknar man uti Djurgårdens lunder.

Det var i söndags åtta dagar.

Naturen hade klädt sig i högtidsdrägt; den kände bestämdt inom sig, att det var sista söndagen i år vallfärder skulle företagas till det heliga Tivoli. Solen strödde silfver omkring sig lik destillator Gyllencreutz i sina köttisdagar. Hela himmelen var sentimentalt poetisk, ty den var "blå".

När man trädde genom porten till Tivoli, hördes ett högt rytande. Det var »det besegrade lejonet», som uppfördes under tillsyn af Jean Gautier.

Uppåt störtade skaran lik en vattenkonst.

Huller om buller på planen deruppe! Skratt och stoj, svordomar och visor, klumpiga artigheter och halsbrytande qvickheter! Svenska och judtyska, dalkulliska och engelska, smäländska och — mesopotamiska om hvartannat! En glad förbistring utan Babel och utan torn!

De två blårandiga cigarrstånden liknade tvenne afgudaaltare, hvarifrån rökoffer uppgick i en förfärande mängd. Ty hvem skulle ej lysa med att röka: drängen, som vill vara söndagsherre så i ett som annat; gardisten, som dagen förut förtjenat på vedhuggning; "kajmannen", som också vill slå sig lös; sjömannen af gammal vana och af en häfdvunnen sed att låta allt "gå upp i rök"!

Kryddkramhandelsbetjenterna, hvilka då och då nedlåta sig till en dans, men annars äro åskådare, äro ej med bland de vanliga rökoffrarna: de hafva egna cigarrer.

Trängseln är fruktansvärd. Många kloka huf-

vuden slås här ihop; många tår trampas och mången framfusig sälle armbågar sig fram, liksom hans finare medbroder på ett figurligt sätt i den stora världen.

— Aj, lymmel, han trampade mina liktornar, skriker en äldre herre som gått till Tivoli af pur nyfikenhet.

— Hvarföre lefver herrn på så stor fot då? svarar den tilltalade under ett gapskratt.

— Jag skall kalla på polis . . .

— Ah, så visa nu inte sina framfötter bara.

— Kan man dansa i den lilla kajutan derinne? spørjer en sjöman sin tillfälliga bekantskap.

— Ja, det går som en dans . . .

— Ska' det vara öl eller porter? frågar en annan Neptunison.

— Tack så mycket, jag tycker bäst om — begge delarne.

— Och sedan en svängom på karusellen?

— Men i vagn då!

— Hvarför det?

— Jo, "en sjöman till häst är en styggelse för vår herre."

En vaggande son af det gamla England banar sig fram.

— Was will you have? frågar han sin bekantskap.

— Nej, här går ej an att häfva; här får man nog stå still så länge.

— Oh, very much people!

— Pipor? Nej, bara cigarrer!

— Man borde rensa platsen för civila, så militärerna kunna komma fram, utlåter sig en morsk artillerist

— Rensa! svarar en laststufvare; vill du rensa, så ge dig in bland Dillströmmare — de ha uniform de också.

— Hvad f—n i . . .

— Var lagom styf. Det kan allt hitta på hända, att en stufvare är — styfvare.

En ny våg af folkmassan skiljer kämparne åt.

— Hvar ä' jag? frågar en landtbo.

— I tredje himmelen, får han till svar af en afsigkommen humorist. I den första ser du — Elie vagn och hästar; i den andra de dansande houris, i Mahomas paradis och i den tredje galten Sehrimner. Han står der på trappan.

— Tyst! ryter en polis, som för tillfället befinner sig på trappan till karusellen.

— Rotvälskal! skrattar landtbon.

På en gång spelas upp till karusellen och dansbanan.

— Nu maa du s'gu se, hvorledes en norsk gut kan danse, höres en stämman från Bier-Halle.

Vi bedraga oss ej: der sitta Hedda och skarp-skytten Moss, njutande af sitt sorgfria väsen vid två flaskor öl af Södermalms bryggeriaktiebolags tillverkning.

— Nej, sitt still, *kopperal* Moss, säger Hedda

högljudt: det är så roligt att se, huru det går rundt omkring.

— Fanden i disse titler! Glas! Nu lægge vi bort titlerne.

— Högst smickrad! svarar Hedda. Duskålen afdracks och bekräftades med ett väldigt handslag.

Men karusellhästarne och — apostlahästarne hade redan börjat, hvar och en på sitt särskilda ställe.

“Kutschkepolkan“, hvilken, oaktadt ett salongens barn, vandrat ut bland folket, tack vare sin sprittande egenskap, trillade ton för ton ur messingshornen.

Först till danspaviljongen. Här dansar en robust bryggardräng med en smal lilja, som på hvardagarne står på Kornhamnstorg och säljer äplen. Björnen skulle afundas den väldige hans rörelser, elefanten hans steg. Att föra den smala, var för honom en smal sak. Han drog henne med sig som den starka böljan drager sågspånet. Här dansar ett stadsbud med en köttmånglerska, ogift och i lifvets vår. Stadsbudet springer som för betalning; månglerskan kippar efter andan som ville hon säga: anden är villig, men köttet är svagt. Här vaggar en hafvets son fram med en Bacchi prestinna från Nybrogatan; det är “Refanut“ och “Den flygande Holländaren“, den sednare beprydd med alla möjliga vimplar. Här trådar en dalkulla dansen med en Roslagsbo; det är som en kapplöpare, spänd för en forvagn. Här svänger en glad fyr banan omkring ensam och allena; på samma sätt som vår planet i den stora, blå danspaviljongen.

Här trippa två medlemmar af det svagare kärilet omkring i sakta mak; det är som man följde flodens gång på ("den öfverblifna"?) kartan.

Men till karusellen.

Här sitter en gumma från landet å ett lokomotiv; förskräckelsen är målad i hennes ansigte.

— Detta bär rakt åt evigheten! utropar hon.

— Ja, det är hvarken början eller slut, tillägger hennes följeslagare.

— O, den som finge åka så med dig hela lifvet igenom, läspar en Merkuriison af den enklare sorten till sin utvalda.

— Gud bevars får han till svar; då skulle jag väl bli alldeles hvimmelkantig. Det gnistrar för ögonen redan.

— Kan undra, huru många mil man kommer såhär om dan? skämtar en familjefar! omgifven af de sina.

— Ja, inte bär det till "Stjernan" (på Österlånggatan) inte, svarar den äkta hälften buttert.

— Jaså; nå, låt det bära till stjernorna då.

— Detta är lika bra som två stora supar med tilltugg och en "tunna" svagdricka, utgjuter sig en arbetskarl på sitt kraftiga språk; jag blir, ta mig tunnor tusan, lika yr i hufvudet af denna galenskapsåknigen.

— Huru många pengar har du, Fritz? frågar en jublande pojkbysing midt under den värsta farten

— Femti öre, Wille!

— Hå kors! Då räcker det ännu till två omgångar. Hopp, i galopp, min häst!

Musikens toner ljödo med en genomträngande klang. Det tycktes som om hornen i paviljongen och här sökt att öfverljuda hvarandra. En musikalisk stängning!

De höga träden skakade sina kronor liksom allvarliga moralpredikanter pläga skaka sina hufvuden; det var som om de velat säga, att här ej var någon möjlighet att stäffa jublet. Då och då fälde de gula blad: små bjudningsbref till sommarens begrafning.

Redan innan dansen och åkningen för den turen slutar, uppdyka två för oss kända figurer: Augusta och hennes nye fästman vid lifgardet till häst Högbom, i dag mera "ljusblå" än vanligt.

De hade ännu ej upptäckt hvarandra, dessa tu, samt skarpskytten och hans käre sta.

— Ska' det vara äpple? frågade Augusta och stälde sig skrattande vid en korg.

— Jag rullar mig... svarade Högbom som gerna älskade att tala i bilder. Hade jag bara ett paradis, skulle Augusta bli Eva der.

— Jo, det vore att komma på bar backe.

— Och jag skulle bli trädgårdsmästare.

— Ha, ha, ha! Det vore att sätta "bocken till trädgårdsmästare."

— Alltid lika qvick. Men nu är det jag som har den äran, att bjuda på kaffe på Bierhalle, sade Högbom och slog sig krämmande på bröstfickan, in-

nanför hvilken hördes en betecknande klang, om af silfver eller koppar, kunde ej afgöras.

Hornblåsnigen hade tystnat. Som efterspel blåste i stället vestanvinden något hårdare i lunden.

— Nej, lät oss hellre få åka, sade Augusta. Jag är riktigt galen i att åka för se, det stöter på herrskap.

— Som jungfru Augusta vill, sade Högbom militäriskt och steg uppför trapporna som en alpvandrare.

Redan förut hade Moss och Hedda förskaffat sig biljetter till danspaviljongen. Med dessa i handen stodo de nu vid ingången till det allra heligaste. Paviljongens Petrus släppte dem in.

Och musiken stämde upp en dansmelodi ur "De hundra jungfrurna."

Genast började den hvirflande farten.

Gardisten i vagnen deruppe såg ut för åskådarene som ett kolossalt frimärke på ett ännu kolossalare kuvert; den norska skarpskytten dernere såg ut som en i gäng satt garnvinda med mörkblå och hvit tråd.

— Det här går som för häxorna påskafton, sade Augusta i yrande glädje.

— Så sköla vi en gång spränga an mot Preussaren, sade Högbom manhaftigt.

— Du dansar ju lätt som en hvirfvelvind, Moss, sade Hedda.

— De norske gutter have altid været store — dansmästare, svarade skarpskytten uppriktigt.

Men midt under dansen och midt under karusel-

lens vilda fart, hvad händer väl? Slår åskan ned i karusellen? Har en jordbäfning inträffat i paviljongen? Nej!

Ha Högbom och C:o fått slag? Nej! Ha Moss och C:o plötsligen blifvit "vridna"? Nej!

Hvad har inträffat?

Just som glädjen står som högst i himlens blåa tak, träffade sju ögon hvarandra. Sju ögon, emedan gardisten Högbom hade för sed att alltid blunda med ena ögat.

Det var gardistens och skarpskyttens, jungfrurna Heddas och Augustas ögonkast. Det var sju blixtar på en gång!

Af de sju ögonkasterna uppstodo sju vredesskålar. Efter de sju blixterne urladdade sig sju åskor.

— "Norrbaggen" med min fästmo! röt gardisten.

— Augusta med min fästman! ropade Hedda.

— "Hästsvansens" med min pige! röt skarpskytten.

— Hedda med min "tjangs"! stormade Augusta.

Musiken tystnade; dansen och åkningen var slut.

Men ansigte mot ansigte stodo våra två hjeltar och två hjeltinnor.

— Är detta "bönderna" i Järfva? frågade Augusta och såg sig omkring.

— Är detta *Löf-holmen*? frågade Hedda tvetydigt.

Du har bedragit mig! sade Högbom till Hedda.

— De har bedragit mig! sade Augusta till Moss.

— Du har bedragit mig! sade Hedda till Högbom.

— De har bedragit mig! sade Moss till Augusta.

— Skola vi slåss med sabel! sade Högbom till Moss.

— Nej, med bøsse! sade Moss till Högbom.

De sågo ytterligare på hvarandra och — föllo alla i ett högljudt skratt.

— Vi hafva allesammans varit otrogna mot hvarandra, tog Augusta till ordet — låt det nu vara som det är.

— Topp! ropade de på en gång.

Och arm i arm vandrade de uppför trappan till Bier-Halle.

